

**Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 46

Одеса – 2024

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить тези доповідей окремих учасників
XXX наукової конференції здобувачів вищої освіти
«Історичний досвід і сучасність».

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор
(НУ «Одеська політехніка»).

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Рецензенти:

Колбіна Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Мельник Ю. П., кандидат політичних наук, доцент
(Одеський державний аграрний університет).

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2024.

(С) Букач В. М., упорядник, 2024.

УКРАЇНСЬКІ ІСТОРИКИ ПРО ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Мутаєчи В.

Данило Галицький (1201 – 1264 рр.) – князь Галицький, великий князь Київський, король Русі у 1253 – 1264 роках, представник роду Романовичів гілки димирських Мономаховичів із династії Рюриковичів. Під його керівництвом Галицько-Волинське князівство розквітло і стало могутньою державою Східної Європи.

Данило Галицький активно підтримував культуру, освіту та християнство. Він започаткував будівництво багатьох церков та монастирів, включаючи Успенський собор у Галичі та Святогірський монастир у Володимирі-Волинському. Став першим правителем Руської землі, який в 1253 році отримав титул короля і корону від папи Інокентія IV.

Данило Романович був відомий своїми дипломатичними зусиллями. Він вступив у союз з монголами та зміг забезпечити безпеку і процвітання своєї держави.

Видатний український історик, етнограф, письменник, мислитель, громадський діяч Микóла Іва́нович Костомáров у своїй праці «Історія України в життєписах визначніших її діячів» згадував Данила Галицького, відзначивши його як найвизначнішого володаря Галицько-Волинської держави періоду феодальної роздробленості Русі. Історик підкреслив талант полководця Данила, який одержав багато перемог над монголо-татарськими, угорськими та польськими військами [4, с. 137 - 148].

Також М. Костомаров проаналізував дипломатичну діяльність Данила Романовича, завдяки якій посилювалися міжнародні позиції князівства, високо оцінив його зусилля щодо об'єднання галицьких та волинських земель в єдину державу, виявляючи їх спільність. Дослідник відзначив розбудову Данилом міст, фортець, храмів, його заслуги у розвитку торгівлі, ремесел на підвладних територіях [4, с. 150 - 159].

Іван Крип'якевич – український історик, академік Академії Наук УРСР в своїй праці «Галицько-Волинське князівство» описав Данила Галицького як

одного з найвидатніших правителів Галицько-Волинського князівства. Він називав Данила сильним і мудрим князем, який стримував ворогів та розширював владу свого князівства. Дослідник відзначав успіхи Данила Галицького у боротьбі з Литвою, завдяки чому князівство поширило північний кордон [5].

І. Крип'якевич високо оцінював дипломатичні здобутки Данила Галицького; підкреслював, що в боротьбі з іноземцями князь опирався на широкі народні маси; визнавав значний внесок Данила в економічний та політичний розвиток Галицько-Волинського князівства [5].

Український історик, громадський та політичний діяч Михайло Грушевський відзначав, що Данило Галицький був освіченою людиною, яка знала кілька мов, цікавилася наукою і мистецтвом. Вчений розглядав князя Данила як видатну вітчизняну постать XIII століття, характеризував його як відомого політика і військового лідера, який здійснив ряд важливих реформ в своїй державі. Зокрема, М. Грушевський підкреслював, що Данило Романович був одним з перших князів, які намагалися утвердити право на спадковість трону, додержувався розумної політики балансування між могутніми сусідами – Литвою, Польщею і Угорщиною, що відображало його вольовий і самостійний характер [3].

М. Грушевський зазначав, що Данило Галицький розглядав Галичину і Волинь як свою рідну землю, інтереси якої він прагнув захищати і зміцнювати. Історик високо оцінював роль Данила Романовича у становленні та розвитку об'єднаного Галицько-Волинського князівства, що було важливим кроком на шляху до створення єдиної держави; відмічав князеву політичну обдарованість і здатність до самоорганізації, активність в господарчих справах, заклики до освоєння земель, просування торговельних зносин, розширенні міського населення та залучення іноземних фахівців [3].

Високо оцінюючі військові здобутки князя Данила в успішному протистоянні з угорцями, поляками, М. Грушевський відзначає, що боротьба

з монголами була непростю справою, адже монгольська навала була однією з найбільших катастроф в історії України [3].

Діяльності Данила Галицького присвятив свої роботи доктор історичних наук, професор Леонтій Войтович. Він вважає заслугою короля Данила Романовича переозброєння армії, запровадження тогочасних технічних новинок, укріплення та заснування міст [1, с. 29]. Вчений зазначає, що Данило Романович домогся визнання своєї влади всіма васалами і з 1262 року до самої смерті залишався незалежним володарем країни [2, с. 105].

Сучасний український історик Назарій Христан порушує проблему формування національного історичного наративу на прикладі використання історичного образу короля Данила Романовича. [6. с. 135] Дослідник відмічає, що конструювання історичної пам'яті в сучасній Україні – це складний та суперечливий шлях. Для цього повинні бути винайдені прийнятливі для всієї території країни герої минулого, які будуть єднати культурний простір держави. За період існування незалежної України образ Данила Романовича зайняв стійке місце в українській культурній свідомості. Пам'ять про нього знайшла своє відображення у різних культурних проявах – монументальних спорудах, елементах міської інфраструктури, нумізматиці, геральдиці тощо [6. с. 140 - 141]

Отже, українські історики представляють короля Данила Романовича освіченою людиною, активним державотворцем, який захищав свою країну та розширював її кордони, проявляв дипломатичні здібності.

-
1. Войтович Л. В. Король Данило Романович. Загадки і проблеми. *Король Данило Романович і його місце в українській історії*. Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2003. С. 24 - 29. // https://shron2.chtyvo.org.ua/Voitovych_Leontii/Korol_Danylo_Romanovych_Zahadky_i_problemy.pdf?
 2. Войтович Л. В. Останні роки короля Данила Романовича. *Вісник Львівської комерційної академії*. Серія гуманітарних наук. Львів, 2011. Вип.10. С. 100 - 106. // https://shron2.chtyvo.org.ua/Voitovych_Leontii/Ostanni_roky_korolia_Danyla_Romanovycha.pdf?
 3. Грушевський М. Історія України-Руси в X томах. Том III Розділ I. *Ізборник*. // <http://litopys.org.ua/hrushrus/iur30103.htm>

4. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів /пер. О. Барвінський. 2-е вид. іл. Львів: Друкарня НТШ, 1918. 493 с. // http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0006216
5. Крип'якевич І. Галицько-волинське князівство за правління Данила Галицького. *Ізборник* // <http://litopys.org.ua/krypgvol/krypgv12.htm>
6. Христан Н. Мистецтво пам'яті: образ короля Данила Романовича у візуальній культурі сучасної України. *Емінак*. 2018. № 3(1). С. 135-148. // <https://www.eminak.net.ua/index.php/eminak/article/view/171/104>

КОЗАЦЬКА ТЕМА В ПОЕЗІЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Гнедко А., Букач В, М.

Поняття «козак» асоціюється з мужністю, незалежністю. Тарас Григорович Шевченко завжди пам'ятав, що був козацьким нащадком. Доктор історичних наук, професор В. О. Щербак зазначає: «Козацька доба значною мірою асоціювалася у поета із Запорозькою Січчю як осередком лицарської вольниці й центром визвольного руху. Запорожці стали для нього уособленням героїзму, самопожертви, найвищого піднесення народного духу» [4, с. 61]. Захоплення героїчним минулим народу, козацькою темою у митця Т. Шевченка сформувалося «на основі історичних переказів та легенд, які він чув із уст свого діда Івана, які почерпнув із прочитаних історичних джерел» [1, с. 172]. Своїми творами поет намагався викликати в українців повагу до власної історії, зміцнити свободолюбиві почуття, весь час нагадувати соплеменникам якого ті роду.

У творчості Т. Шевченка казак є «носієм свободи як індивідуальної, так і національної», в «образі простого козака» «втілюється людина честі та справи» [1, с. 172]. Розглянемо деякі твори, які увійшли у всесвітньо відому поетичну збірку «Кобзар».